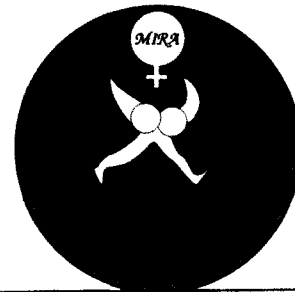

MiRA Ressurssenter for kvinner med minoritetsbakgrunn jobber for å bedre minoritetskvinnens levekår i Norge. Vi tilbyr juridisk bistand, krisehjelp og veiledning, kurs og seminarer, og er et generelt møtested for minoritetskvinner i Norge. MiRA-Senteret jobber aktivt for å opprettholde og utvide et nettverk av minoritetskvinner i Norge og internasjonalt, og arrangerer kulturelle og sosiale aktiviteter. I tillegg til våre faste tjenester og tilbud driver vi en utstrakt informasjonsvirksomhet som er rettet både mot minoritetskvinner og mot samfunnet ellers. Vi utgir to ganger i året MiRA-Magasinet. MiRA-Senteret er det eneste i sitt slag i Norden.

Barne- og likestillingsdepartementet
Samlivs- og likestillingsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Referanse: 200804119-/KSSS

BARNE- OG LIKESTILLINGSDEP.	
Arkivkode:	323.00
Dato:	28/1-09
Saksnr:	200804119 35

Oslo 26. januar 2009

Høringsuttalelse fra MiRA-Senteret vedr. forslag til endring barneloven § 30 tredje ledd (fysisk avstraffelse av barn)

MiRA – Ressurssenter for kvinner med minoritetsbakgrunn (heretter MiRA-Senteret) takker for anledningen til å kommentere Barne- og likestillingsdepartementets (heretter BLD) høringsnotat "forslag til endring barneloven § 30 tredje ledd".

MiRA-Senteret er en landsdekkende, frivillig organisasjon som siden 1989 har jobbet for å bedre minoritetskvinnens- og jenters levekår i Norge. Vi tilbyr juridisk bistand, krisehjelp og veiledning, kurs og seminarer, og er et generelt møtested for minoritetskvinner i Norge. I tillegg til våre faste tjenester og tilbud driver vi en utstrakt informasjonsvirksomhet som er rettet både mot minoritetskvinner og mot samfunnet ellers.

MiRA-Senteret har de tre siste årene hatt et særlig fokus på det vi kaller den usynlige smerten, dvs psykiske vansker og utfordringer som mange minoritetskvinner- og jenter lever med. Dette skinner gjennom i MiRA-Senterets følgende høringsuttalelse – hvor vi vektlegger betydningen av å bekjempe alle former for vold.

Alt i alt, støtter MiRA-Senteret endringsforslaget til BLD. Vi ser på det som nødvendig å klargjøre i lovverket at alle former for voldsutøvelse mot barn er forbudt, og vi ser på det som selvsagt at barn har krav på samme rettsvern som voksne. MiRA-Senterets øvrige kommentarer til høringsnotatet presenteres under.

Definisjon av voldsbegrepet

Utgangspunktet for lovendringsforslaget var en høyesterettskjennelse om fysisk avstraffelse av barn i 2005. I etterkant har fire stortingsrepresentanter fremmet forslag om å endre barneloven slik at det kommer tydelig frem "at all vold mot og fysisk avstraffing av barn er ulovlig, inkludert "forsiktede" eller "lettere" klaps" (Høringsnotat s. 3).

På bakgrunn av høringsnotatets tittel finner MiRA-Senteret det nødvendig å påpeke at barnelovens § 30 tredje ledd ikke gjelder fysisk vold alene – og at det kan være viktig å understreke at alle former for vold er forbudt. Vi registrerer og bifaller at psykisk vold inkluderes i den endelige lovforslagsendringen.

I følge ATV og andre faginstanser – hvis definisjon av vold er referert til i tidligere høringsnotater fra BLD (eksempelvis "Forslag om lovfesting av krisesentertilbudet") – er vold

enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den andre personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutter å gjøre noe den vil.ⁱ

Når BLD i høringsnotatet omtaler den nåværende ordlyden i barnelovens § 30 tredje ledd slik:

Det er altså ikke bare vold som rammes av barneloven § 30 tredje ledd, men også annen behandling som utsetter barnets fysiske eller psykiske helse for skade eller fare. Psykiske krenkelser kommer inn under dette, som for eksempel stadig neddrakking eller latterliggjøring av barnet (Høringsnotat s. 4, MiRA-Senterets utheving),

konstruerer BLD et kunstig skille mellom "vold" – forstått som fysisk vold – og psykiske krenkelser. MiRA-Senteret anser psykiske krenkelser som psykisk vold jfr definisjonen over. Vold kan i følge ATVs og andre faginstansers definisjon ha mange uttrykk, hvorav fysisk maktmisbruk kun er én. Materiell vold, latent vold, det å være vitne til vold mot andre i familien, psykisk vold (som inkluderer trusler om alle former for vold) kan alle ha alvorlige psykiske og/eller fysiske konsekvenser for barnet – og bør derfor inngå i barnelovens § 30 tredje ledd.

Dersom psykisk misbruk og mishandling kategoriseres som noe annet enn vold – risikerer vi å skape et hierarki, hvor det som regnes som vold (les: fysisk vold) anses som mer alvorlig enn andre former for "krenkelser". Voldens (forstått jfr Per Isdals definisjon av begrepet) konsekvenser for den som rammes avhenger ikke nødvendigvis av voldens fysiske omfang. Langvarig psykisk vold, materiell vold og vold rettet mot andre personer i familien kan ha konsekvenser for barnets psykiske og fysiske helse som kan være like alvorlige eller mer alvorlige enn konsekvensene av ett enkelt eller gjentatte fysiske overgrep.

MiRA-Senteret ber om at BLD er konsekvent i sin omtale av hva "vold" er, og at BLD legger fagmiljøets definisjon av begrepet til grunn også når den voldsutsatte er et barn.

Hva gjelder høyesterettskjennelsen som utløste arbeidet med dette lovendringsforslaget – bifaller MiRA-Senteret den kritikken som BLD presenterer i høringsnotatet. For å forhindre vold er det nødvendig å føre nulltoleranse i lovverket. For å oppdra barn til ikke-voldelig konfliktløsning, er det nødvendig å lære gjennom gode eksempler, og at foreldre og andre voksne fremstår som gode rollemodeller. MiRA-Senteret reagerer videre på at det i den aktuelle kjennelsen understrekes at for å avgjøre hvorvidt håndspåleggelsen kan tillates må graden av spontanitet i kraftanstrengelsen vektlegges. MiRA-Senteret påpeker at det aldri er akseptabelt å utøve vold – heller ikke når volden utøves spontant som svar på det som anses som uakseptabel oppførsel. Voksne mennesker skal ikke reagere ved spontant å bruke vold – og spontaniteten gjør ikke volden mer akseptabel.

Forskning

Det antydes at forekomst av fysisk avstraffelse blant etniske minoriteter i Norge er høyere enn blant etnisk norske minoriteter i Norge, men det finnes ingen undersøkelser som kan gi noe godt bilde av dette. Disse undersøkelsene viste at ungdom med far med ikke-vestlig bakgrunn var mer utsatt for vold fra voksne enn ungdom med norskfødt far; tallene var henholdsvis 6,7% versus 2,7% for guttene og 7,4% versus 4,1% for guttene (Høringsnotat s. 8)

MiRA-Senteret tar forskningsfunnene det refereres til over og i høringsnotatet alvorlig. Vi er av den klare oppfatning at ingen religiøse, kulturelle eller andre tradisjonsbundne forklaringer kan legitimere vold. Men i høringsnotatet savner MiRA-Senteret en gjennomgang av andre forhold som kan være med på å forklare forskjellene mellom barn med minoritetsbakgrunn og barn med såkalt vestlig bakgrunn. Vi reagerer på at det eneste forholdet BLD singler ut for å kategorisere voldsutsatte barn er barnas etniske minoritetsbakgrunn. Sosiale og økonomiske levevilkår er helt fraværende. MiRA-Senteret finner det nødvendig å påpeke at minoritetsfamilier i Norge i langt høyere grad enn etnisk norske familier tilhører en sosial og økonomisk klasse utsatt for fattigdom, sosial ekskludering, ekskludering fra arbeids- og boligmarkedet, diskriminering m.m. og disse forholdene tilfører stressfaktorer knyttet til økonomisk og sosialt velvære. Det ville være interessant om disse forholdene også ble tatt med i analysen – og vi mistenker at årsaksforklaringene til at flere barn med minoritetsbakgrunn har opplevd vold i nære relasjoner ligger i disse sosioøkonomiske stressfaktorene – snarere enn i den etniske, kulturelle bakgrunnen som sådan. MiRA-Senteret påpeker disse forholdene for å finne konstruktive forklaringer på hvorfor vold i oppdragelsen er mer utbredt i noen grupper enn andre, ikke for å unnskyldte eller legitimere vold i nære relasjoner som blir begått i minoritetsfamilier.

Departementets vurderinger og forslag

Departementet er av den oppfatning at all fysisk avstraffelse av barn er ulovlig etter barneloven § 30 tredje ledd (Høringsnotat s. 10)

MiRA-Senteret er ikke enig i departementets vurdering. Vi minner om at ordlyden i den nåværende bestemmelsen er som følger:

Barnet må ikke bli utsett for vald eller på annen vis bli handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsett for skade eller fare.

MiRA-Senteret mener ordlyden i gjeldende bestemmelse åpner for en subjektiv vurdering av hva som vil være skadelig for barnet – og at foreldre derfor kan klapse eller på annen måte utøve (mild) vold mot barnet i den tro at det ikke skader barnets fysiske eller psykisk helse. Det kan ikke være rom for skjønn hva gjelder vold mot barn. Bestemmelsen må ha en slik ordlyd at det er helt klart for foreldre og rettsvesen at vold ikke er akseptabelt, uansett omfang.

MiRA-Senteret støtter derfor presiseringen av barneloven § 30 tredje ledd som BLD foreslår – og viser samtidig til diskusjonen av begrepet ”vold” innledningsvis i denne høringsuttalelsen.

Øvrig

MiRA-Senteret ønsker avslutningsvis å kommentere innholdet i fn 25 vedrørende EUs strategi for barns rettigheter, punkt 42:

42. fastslår, at ingen form for vold mod børn kan retfærdiggøres nogetsteds, heller ikke i hjemmet, og må fordømmes, og anmoder derfor om, at der på fællesskabsplan indføres lovgivning, der forbyder alle former for vold, seksuelt misbrug, nedværdigende afstraffelse og skadelig traditionel praksis; fordømmer alle former for vold mod børn, herunder fysisk, psykisk og seksuell vold, så som tortur, misbrug og udnyttelse, bortførelse af børn, handel med eller salg af børn og deres organer, vold i hjemmet, børnepornografi, børneprostitusjon,

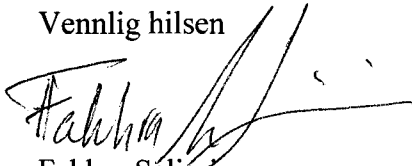
pædofili og eller skadelig tradisjonell praksis så som kønslemlestelse af piger, tvangsægteskaber og æresforbrydelser” (fn 25, s 11, MiRA-Senterets uthevelse).

MiRA-Senteret anser alle nevnte former for vold mot barn, jenter og kvinner som vold som må bekjempes. Vi benytter likevel anledningen til å påpeke at alle former for voldsbruk i nære relasjoner kan beskrives som tradisjoner. Å skille ut tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og æresforbrytelser som *skadelig tradisjonell praksis*, mens de andre nevnte formene for vold tydeligvis utgjør ”noe annet” – er lite formålstjenlig. I den grad ”tradisjonelle praksiser” henspiller til ”kulturelt betingete praksiser” ønsker vi å påpeke at alle former for vold i så fall er kulturelt betingete.

Den foreslåtte lovendringen vil ikke stanse alle former for vold som begås mot barn. Allikevel sender en slik lovendring et tydelig signal om at volden er uakseptabel. Nulltoleranse vil over tid være forebyggende og gir også barn det samme rettsvernet voksne har. For at lovendringen skal bli fulgt opp i praktisk barneoppdragelse påpeker MiRA-Senteret behovet for lett tilgjengelig informasjon om alternative oppdragelsesmetoder – særlig i forhold til grensesetting. Voldsbruk er ofte et uttrykk for utøvers avmaktsfølelse. Dersom foreldre kjenner til alternative måter å håndtere avmaktsfølelsen barneoppdragelse kan medføre – vil bruken av vold reduseres.

MiRA-Senteret takker igjen for anledningen til å komme med en høringsuttalelse i forbindelse med høringen ”forslag til endring barneloven § 30 tredje ledd”, og ser frem til en endelig avklaring av lovendringen.

Vennlig hilsen

Fakhra Salimi
Leder
MiRA-Senteret

¹ Isdal (2000), *Meningen med volden*. Kommuneforlaget AS (s. 36)